VÄYLÄ/6850/00.03.02/2021

5.10.2021

Väylävirasto
Trafikledsverket

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Väyläviraston asiantuntijalausunto: HE 138/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain sekä ratalain 24 §:n muuttamisesta

Soveltamisala, yleistä

Väylävirasto katsoo, että esitetty soveltamisalarajaus (TEN-T -verkko, pääväylät ja moottoritiet) on perusteltu ja kannatettava. Se vastaa myös sitä kantaa, jonka Väylävirasto on direktiivin muutosta koskevaa arviomuistiota käsittelevässä lausunnossaan (27.8.2020) ja hallituksen esitysluonnoksesta antamassa lausunnossaan (16.4.2021) todennut. Soveltamisalarajaus mahdollistaa tieturvallisuuteen liittyvien toimenpiteiden tehokkaan kohdistamisen esille tulleiden tarpeiden ja hyvien käytänteiden mukaisesti myös soveltamisalan ulkopuoliselle maantieverkon osalle ilman lakiin perustuvaa velvoitetta.

Tienpitoa koskevat yleiset vaatimukset ja niiden suhde ehdotettuun sääntelyyn

Voimassa olevan lain 13 §:ssä on esitetty tienpitoa koskevat yleiset vaatimukset, joiden mukaan maantieverkkoa on kehitettävä ja kunnossapidettävä ja siihen investoitava mm. siten, että edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteita ja liikenteen päästöjen vähentämistä. Edelleen 13 §:n mukaan maantiet on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa niiden liikenteellinen merkitys huomioon ottaen siten, että maantiet ovat liikenteellisesti ja teknisesti mahdollisimman toimivia ja turvallisia, ja niiden tarkoitus saavutetaan mahdollisimman edullisesti. 13 §:n 3 mom. mukaan maantietä parannetaan yleisen liikenteen tarpeen vaatiessa taikka liikenteestä aiheutuvien haittojen poistamiseksi tai vähentämiseksi taikka maankäytön sitä edellyttäessä. Edellä mainittujen yleisten vaatimusten lisäksi on 13 a §:ssä säädetty maanteiden palvelutasosta ja 33 §:ssä maanteiden kunnossapidosta.

Väylävirasto on hallituksen esitysluonnoksesta antamassaan lausunnossa tuonut esiin tarpeen selkeyttää sitä, miten 3 a lukuun esitettävät muutokset suhteutuvat edellä

Väylävirasto
PL 33, 00521 Helsinki
Opastinsilta 12 A, 00520 Helsinki
Puhelin 0295 34 3000
Faksi 0295 34 3700
etunimi.sukunimi@vayla.fi
kirjaamo@vayla.fi
www.vayla.fi

mainittuihin yleisiä vaatimuksia ja palvelutasoa koskeviin säännöksiin. Esityksen perusteluja on täydennetty tältä osin.

Lain 13 §:n lähtökohtana on myös valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman edistäminen, joten turvallisuuden hallintamenettelyiden (ja korjaustoimenpiteiden) tulee olla saumaton osa kansallista suunnitelmaa sekä sen nojalla laadittavaa yksityiskohtaisempaa investointisuunnitelmaa tai -ohjelmaa. Sama koskee suojattomien tienkäyttäjien huomiointia (uusi 43 c §).

Viranomaisten vastuut ja työnjako
Esityksessä on Väylävirastolle osoitettujen velvoitteiden osalta viraston hallituksen esitysluonnoksesta antamassa lausunnossa todetulla tavalla käytetty muotoilua, jonka mukaan Väyläviraston on *huolehdittava* siitä, että luvun 3 a mukaiset arvioinnit, tarkastukset ja muut menettelyt tulevat suoritetuiksi. Vastaavaa muotoilua on käytetty voimassa olevassa LjMTL 3 a luvussa ja se vastaa Väyläviraston käsitystä sen roolista ja tehtävästä. Näiden menettelyjen mukaisista tehtävistä ovat kuitenkin nykytilanteessakin huolehtineet myös muut tahot, tärkeimpänä alueellisesta tienpidosta vastaavat ELY-keskukset, eikä noudatettuja käytäntöjä ole Väyläviraston käsityksen mukaan ole tarkoitus muuttaa. Väylävirasto on hallituksen esitysluonnoksessa antamassaan lausunnossa tuonut esiin, että esityksen vaikutusten arviointia ja perusteluja olisi hyvä täydentää tältä osin, esimerkiksi kuvaamalla voimassa olevan lain soveltamisen käytäntöjä ja siinä noudatettuja toimintatapoja eri toimijoiden välillä. Esitystä on täydennetty lausunnossa ehdotetulla tavalla.

Vaikutusten arviointi
Kappaleessa *5.3.3 Vaikutukset liikenneturvallisuuteen* on todettu seuraavaa: "*Lakiehdotuksen sisältämien toimenpiteiden välillisenä vaikutuksena tieliikenneturvallisuuden voidaan arvioida parantuvan ja esityksen vaikuttavan positiivisesti EU:n ja kansallisten tieliikenneturvallisuustavoitteiden saavuttamiseen.*" Väyläviraston käsitys esityksen vaikutuksista vastaa edellä todettua. Väylävirasto tuo kuitenkin tässä yhteydessä esiin, että liikenneturvallisuuden paraneminen on sidoksissa maantieverkolla toteuttaviin konkreettisiin toimenpiteisiin, jotka puolestaan ovat vahvasti sidoksissa tienpidon rahoitustasoon sekä siihen, miten direktiivin edellyttämien toimenpiteiden tuottama tieto huomioidaan hankkeiden valinnassa ja rahoituksessa.

Verkon laajuinen tieturvallisuusarviointi (LjMTL 43 b §)
Väylävirasto korostaa, että verkon laajuisessa tieturvallisuusarvioinnissa huomioon otettavat liitteen III mukaiset osatekijät voidaan huomioida, mutta velvoitetta tähän ei ole. Tietopohjasta tai muista syistä johtuen kaikkien osatekijöiden huomioon ottaminen ei aina ole mahdollista ja tarkoituksenmukaistakaan.

Infrahankkeiden tieturvallisuusvaikutusten arviointi (LjMTL 43 d §), Tieturvallisuusauditointi (LjMTL 43 e §)

Ehdotuksella muutettaisiin voimassa olevassa laissa oleva suunnitelmia koskeva tieturvallisuusarviointi terminologisesti tieturvallisuusauditoinniksi. Merkittäviä sisällöllisiä muutoksia sääntelyyn ei Väyläviraston käsityksen mukaan tulisi. Ehdotetun 43 d §:n (joka vastaa direktiivin 2 artiklan 3)-kohtaa ja 3 artiklaa) sisältö ja suhde ehdotettuun 43 e §:än jää ehdotuksen perusteella epäselväksi. Onko 43 d §:ssä tarkoitettu arviointi suunnitelmien auditoinnista erillinen menettely?

Väylävirasto korostaa, että tieturvallisuusdirektiivin vaikutuksia suunnitteluun, suunnittelun ohjaukseen ja suunnitteluohjeisiin tulisi peilata ensisijaisesti LjMTL 13 §:än, jonka mukaan maantiet on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa niiden liikenteellinen merkitys huomioon ottaen siten, että maantiet tarjoavat mahdollisuuden turvalliseen ja toimivaan liikkumiseen ja kuljettamiseen koko maassa kohtuullisin kustannuksin ottamalla huomioon erilaiset kulkutavat, eri väestöryhmien liikkumistarpeet ja eri elinkeinoalojen kuljetustarpeet. Väylävirasto katsoo, että liikenneturvallisuus ei voi nousta ainoaksi tekijäksi suunnitelmaratkaisujen vaikuttavuutta arvioitaessa.

Määräaikaiset tieturvallisuustarkastukset (LjMTL 43 f §), tunneleiden yhteydessä olevien tieosuuksien tarkastukset
Väylävirasto korostaa, että ehdotetun säännöksen 3 momentissa tarkoitettu yhteinen tieturvallisuustarkastus tunneliturvallisuusdirektiivin (2004/54/EY) soveltamisalaan kuuluvien tunneleiden yhteydessä olevilla tieosuuksilla viittaa nimenomaan tieturvallisuusdirektiivin mukaiseen tarkastukseen, jossa näkökulmana on tunnelin ja sen yhteydessä olevan tieosuuden liikenneturvallisuus ja ko. yhteysvälin tarkastelu liikenteellisestä näkökulmasta (vs. tunnelidirektiivin mukaisten tarkastusten tekninen luonne).

Kohdennetut tieturvallisuustarkastukset (LjMTL 43 g §)
Väylävirasto katsoo, että kohdennettujen tarkastusten suhdetta määräaikaisiin tieturvallisuustarkastuksiin ja suunnitelmien yhteydessä tehtäviin auditointeihin olisi hyvä vielä selkeyttää. Väyläviraston käsityksen mukaan kohdennettuja tarkastuksia tehtäisiin erityisesti tilanteessa, jossa tieosuudelle ei ole tulossa määräaikaistarkastusta tai hankesuunnitelmaa, jonka yhteydessä suoritettaisiin tieturvallisuusauditointi.

LjMTL luvun 3 a säännösten voimaantulo ja siirtymäsäännökset
Lainmuutosten voimaantulo- ja siirtymäsääntelyssä olisi hyvä huomioida vireillä olevat suunnitelmat esimerkiksi siten, että ennen lain voimaantuloa vireille tulleisiin tiesuunnitelmiin ei vielä sovellettaisi uutta sääntelyä.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä
Väylävirasto on hallituksen esitysluonnoksesta antamassaan lausunnossa kiinnittänyt huomiota siihen, että liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain 29 §:än ja ratalain 24 §:än ehdotetuissa muutoksissa viitataan ainoastaan tie- ja

ratasuunnitelmaan. YVA-menettelyä sovelletaan molempien väylälakien mukaisen yleissuunnitelman laatimiseen. Esitystä on täydennetty siten, että viittaussäännökset kattavat myös yleissuunnitelman. Väylävirastolla ei ole esitettyjen muutosten osalta huomautettavaa.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.
Asian on ratkaissut Johtaja Laura Kuistio ja esitellyt Lakimies Katri Nuuja.

Väylävirasto

ASIAKIRJA

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

ALLEKIRJOITUKSET

Allekirjoittaja	**Katri Nuuja**
Allekirjoitusaika	05.10.2021 12:59
Allekirjoittaja	**Laura Kuistio**
Allekirjoitusaika	05.10.2021 13:07

ASIAKIRJAT

Asiakirja	Väyläviraston asiantuntijalausunto tieturvallisuusdirHE 05102021.pdf